

Zavod Državljan D
Gradnikova ulica 6a
6000 Koper

01.09.2026

Ministrstvo RS za kulturo
Maistrova ulica 10
1000 Ljubljana

**ZADEVA: Komentarji predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih
(EVA: 2026-3340-0018)**

Spoštovani,

v zavodu Državljan D z zaskrbljenostjo spremljamo spreminjanje Zakona o medijih (ZMed-1) in opozarjamo na vidno odstopanje od demokratičnih standardov in norm, ki veljajo v Evropski uniji.

Hkrati v novih spremembah, ki niso nastale z javnim posvetovanjem, vidimo očitne lobistične pritiske določenih cehovskih organizacij iz področja medijske industrije, ki bodo z novimi spremembami dobile netržno prednost pred ostalimi predstavniki zasebnega sektorja na medijskem trgu.

Predlagatelj v uvodnem povzetku predloga zavajajoče trdi, da gre v pretežni meri za »redakcijske popravke posameznih določb z namenom izboljšanja pravne jasnosti« in usklajevanje z evropskim pravnim redom.

Opozarjamo, da gre pri tem za grobo manipulacijo javnosti in zakonodajalca. Dekriminalizacija sovražnega govora za pravne osebe v medijih, odpiranje poti državnemu financiranju medijev s kazensko obsojenimi uredniki, odprava obveznega državnega financiranja medijev ter uničenje antimonopolnega nadzora namreč niso

redakcijski popravki, temveč globoki strukturni posegi, ki rušijo demokratične temelje medijskega prostora. V nadaljevanju podajamo podrobno kritiko po posameznih členih predloga.

S spoštovanjem,

Barbara Kvas
direktorica zavoda Državljan D

K 1. in 2. členu predloga (Sprememba 2. in 3. člena ZMed-1)

Predlagana sprememba 2. in 3. člena veljavnega zakona prinaša izbris vplivnežev in nevladnih organizacij iz medijske zakonodaje. Črtanje določb, ki so vplivneže zavezovale k razkritju interesov, zaščiti otrok in prepovedi sovražnega govora, ustvarja nevarno pravno praznino. Vplivneži imajo danes pogosto bistveno večji doseg kot tradicionalni mediji, z njihovim izbrisom iz medijskega regulatornega okvira pa država dopušča netransparentno politično oglaševanje in širjenje dezinformacij brez strogih sankcij. Utemeljitev predlagatelja, da to področje ustrezno ureja Zakon o varstvu potrošnikov, ignorira dejavnosti vplivnežev na področju političnega marketinga, odnosov z javnostmi in vplivanju na odločevalske procese. ZVPot-1 namreč varuje le ekonomske interese potrošnikov, ne nudi pa zaščite demokratičnih procesov ali varstva pred sovražnim govorom. Hkrati se z izbrisom definicije »nevladne organizacije v javnem interesu na področju medijev« neposredno napada tretji, neprofitni medijski sektor, ki v slovenskem prostoru pogosto edini izvaja neodvisno preiskovalno novinarstvo in projekte medijske pismenosti.

K 4. členu predloga (Sprememba 13. člena ZMed-1)

Predlog v 13. členu drastično spreminja zavezo države pri financiranju medijev. Medtem ko veljavni zakon jasno določa, da Republika Slovenija financiranje »podpira« in za to namenja zakonsko določeno višino sredstev v obliki fiksnega odstotka (1 % oziroma 3 %) od zbranega prispevka za RTV, predlog to spreminja v zgolj neobvezujoče določilo, da država »lahko podpira«, in fiksne deleže v celoti briše. Z vnosom besede »lahko« in hkratnim črtanjem fiksnih odstotkov se država v celoti odvezuje vsakršne obveznosti financiranja medijev. To pomeni, da lahko vsakokratna vlada državni proračun za medije povsem zakonito zniža na 0 evrov, kar medije postavlja v permanentno eksistencialno negotovost in izjemno ranljivost za politično izsiljevanje. Poleg tega predlog ukinja podporo za razvoj novih orodij za novinarsko delo in doseganje novih občinstev, s čimer država obrača hrbet modernizaciji novinarstva. Osredotočanje izključno na kulturne in umetniške vsebine je sicer pozitivno, vendar mediji niso zgolj kulturne ustanove – njihova primarna in ključna vloga v demokraciji je nadzor nad oblastjo, kar ta predlog očitno in nevarno potiska ob rob.

K 5. členu predloga (Sprememba 14. člena ZMed-1)

Spremembe 14. člena prinašajo nedopustno zniževanje standardov pri pogojih in merilih za državno podporo. Predlog iz osnovnih pogojev za dodelitev finančne podpore v celoti briše pogoj »skladnosti projekta z javnim interesom«. Utemeljitev predlagatelja, da je to nepotrebno, je pravno nevarna manipulacija. Če javni interes ni več zahtevan kot absolutni osnovni pogoj (kriterij izločanja), strokovna komisija ne bo imela pravne podlage za zavrnitev škodljivih projektov, ki formalno ustrezajo tehničnim razpisnim pogojem.

Prav tako se črtajo prednostna merila glede spoštovanja delovnopravne zakonodaje in prepovedi sovražnega govora pod pretvezo, da gre zgolj za zakonski minimum. To ignorira realnost medijskega trga, kjer imajo mediji, ki izkoriščajo prekarne delavce in širijo populizem, nelojalno konkurenčno prednost.

Nova določba izrecno prepoveduje državno financiranje izdajateljev, ki so povezani v programske mreže. To je hud udarec za lokalne in regionalne radijske postaje, ki se v mreže povezujejo prav zaradi ekonomske in tehnološke preživetvene nujnosti, kar jim obstoječi zakon v 46. členu celo izrecno dovoljuje.

Najbolj problematična pa je odprava prepovedi financiranja za izdajatelje s pravnomočno obsojenimi odgovornimi uredniki zaradi kaznivega dejanja javnega spodbujanja sovraštva. S tem država neposredno in zavestno omogoča, da se bodo z javnim denarjem financirali mediji, ki jih vodijo posamezniki, pravnomočno obsojeni zaradi širjenja sovražnega govora.

K 6. členu predloga (Sprememba 15. člena ZMed-1)

Predlagana sprememba 15. člena briše določbo, po kateri član strokovne komisije, ki odloča o dodeljevanju javnega denarja medijem, ne more biti oseba, ki ji je bila v zadnjih dveh letih izrečena globa zaradi spodbujanja nasilja ali sovraštva. Z izbrisom te ključne varovalke predlagatelj dejansko na stežaj odpira vrata možnosti, da o razdeljevanju milijonov evrov davkoplačevalskega denarja medijem odločajo posamezniki, ki so bili sami pravnomočno kaznovani za širjenje sovražnega govora.

K 7. in 8. členu predloga (Sprememba 16. in 17. člena ZMed-1)

Pri spremembah 16. in 17. člena, ki urejata finančno podporo za digitalne medije in digitalni prehod tiskanih medijev, se neupravičeno briše varovalka glede števila zaposlenih. Po veljavni ureditvi so morali izdajatelji pogoj ustreznega števila zaposlenih izpolnjevati že najmanj dvanajst mesecev pred oddajo vloge na razpis in za celotno obdobje trajanja finančne podpore. Z umikom te zahteve se ustvarja ogromno tveganje za zlorabe javnih sredstev, saj bodo izdajatelji lahko fiktivno zaposlili osebe zgolj tik pred prijavo na razpis ter tako ustvarili ad-hoc ustanovljen medij izključno za črpanje državnega denarja, po prejemu sredstev pa te delavce takoj odpustili.

K 10. in 11. členu predloga (Prenos pristojnosti iz AVK na AKOS)

Prenos celotne pristojnosti za presojo medijskih koncentracij iz Javne agencije Republike Slovenije za varstvo konkurence (AVK) na Agencijo za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS) je strokovno močno vprašljiv in predstavlja zavestno napačno interpretacijo evropskega prava. Predlagatelj to utemeljuje z zahtevami Evropskega akta o svobodi medijev (EMFA), a ta razlaga je zavajajoča in preširoka. EMFA namreč zahteva zgolj "vsebinsko sodelovanje" (involvement) nacionalnih regulativnih organov za medije pri presoji vpliva na pluralnost, nikjer pa ne zahteva, da se iz postopka v celoti izključi organ, ki je primarno pristojen za varstvo konkurence. AVK ima edina ustrezna in specifična ekonomska ter pravna znanja za definiranje relevantnih trgov, ugotavljanje prevladujočega položaja in presojo ekonomskih učinkov združitvev. S popolno izključitvijo AVK se nadzor nad medijskimi monopoli v Sloveniji de facto hromi, kar vzbuja sum, da je pravi cilj te spremembe omogočiti lažjo politično in kapitalsko konsolidacijo medijskega trga.

K 12. členu predloga (Sprememba 100. člena ZMed-1)

Z izbrisom četrte točke prvega odstavka 100. člena veljavnega zakona pristojni inšpektorat izgublja pooblastilo za izrekanje prekrškovnih glob (od 2.000 do 20.000 evrov) medijem, ki spodbujajo nasilje ali sovraštvo. Utemeljitev predlagatelja, da gre za odpravo podvajanja sankcijskih mehanizmov s Kazenskim zakonikom in za preprečevanje ohlajevalnega učinka na svobodo izražanja, je strokovno neutemeljena in nevarna. Kaznivo dejanje po 297. členu KZ-1 se namreč preganja le, če dejanje ogroža javni red in mir, kar je izjemno visoko postavljen prag, pregon pa zahteva dokazovanje naklepa in dolgotrajen sodni postopek. Prekrškovna določba v zakonu o medijih je tako

predstavljala edini hitri, administrativni mehanizem za sankcioniranje medijev kot pravnih oseb. S črtanjem tega člena država sistemsko onemogoča boj proti radikalizaciji v javnem prostoru in znižuje raven varstva ranljivih družbenih skupin.

Sklepna ocena

Predlog zakona predstavlja zavestno demontažo demokratičnih varovalk v slovenskem medijskem prostoru. Namesto da bi država okrepila boj proti dezinformacijam, zaščitila javnost pred skritimi političnimi interesi in utrdila neodvisnost medijev, predlagane spremembe deregulirajo ključna področja, vnašajo politično arbitrarnost v financiranje medijev, uničujejo neprofitni medijski sektor ter sistemsko omogočajo nekaznovano širjenje in celo državno financiranje sovražnega govora. Sodelavke in sodelavci zavoda Državljan D zato zahtevamo takojšen umik navedenih spornih določb.